

Septuagintam studiare et transferre in linguam hungaricam necesse est

A Hetvenes fordítást szükséges tanulmányozni és magyarra fordítani

A Septuaginta fordítás kezdetei immár kb. 2250 évre, az ókori világ egyik legfontosabb kereskedelmi és kulturális központjára, Alexandriára megy vissza. A Ptolemaiosz-i Egyiptomban, főleg Alexandriában sok zsidó élt, akik nyelvi és sok más szempontból asszimilálódtak. Monoteista hitükhöz, atyáik hagyományaihoz és szent irataikhoz viszont közülük sokan továbbra is ragaszkodtak. Az akkori hellenizált, mondhatni globalizált világ minden szegletéből, keletről és nyugatról érkeztek tanultak és tanulni vágyók, hogy bekapcsolódjanak a kultúrák Alexandriában kibontakozó eszmecseréjébe. Izrael szent iratainak görög fordítása ebben a kultúrák és gondolkodási rendszerek párbeszédében szerepet kapott, ennek beszédes példáját többek között Alexandriai Philón (Kr. u. 41/45) írásai nyújtják. A Hetvenes fordítás a kereszténység születése és elterjedésében is jelentős szerepet töltött be.

A Septuaginta fontosságát néhány pontban a teljesség igénye nélkül a következő pontokban foglalhatjuk össze. a. A héber szent iratok első közvetett szövegtanúja, jóllehet sem a héber sem a görög bibliai szövegek esetében nem beszélhetünk egységes szövegváltozatokról Kr.e. a 3. században. b. A Septuaginta az ókori hellenisztikus zsidóság írásértelmezésnek a lenyomata; c. A görög Újszövetség Izrael szent iratait többnyire a Septuaginta szerint idézi, ill. utal rájuk; d. Az ókeresztény írók, egyházatyák, még a latinul írók is az 5. századig az Ószövetséget többnyire a Septuaginta változatban olvasták; e. A latin egyház első Bibliája, az ún. Vetus Latina a Septuaginta szövege alapján készült, így a latin liturgikus szövegek is többnyire a Septuaginta szövegváltozatait követik. Szent Jeromos héberből fordított latin Bibliája, a Vulgata, még hosszú idei nem nyert helyet a liturgiában.

Immár egy fél évszázad óta a nemzetközi szentíráskutatás nagy figyelmet szentel a Septuaginta tanulmányozására és fordítására. Új fordítások láttak napvilágot francia, angol, német, olasz, spanyol és román nyelven. A Septuaginta első könyveinek magyar fordítását (Genezis – Bírák 2015–19. között) dr. Fehér Tivadar szabadkai egyházmegyes pap és szentíráskutató fordította magyarra és adta. A magyar bibliakutatás nagy hiányát pótolja munkájával. *Septuaginta Hungarica* címen Gyulafehérvár és Kolozsvár, katolikus és protestáns szervezésben immár negyedik alkalommal szervezünk konferenciát (2017; 2019; 2022;). Az idei, 2024. november 8-9. között a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben lesz.